

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЈЕТЕ И КУЛТУРЕ
РЕПУБЛИЧКИ ПЕДАГОШКИ ЗАВОД**

Милоша Обилића 39 Бањалука, Тел/факс 051/430-110, 430-100; e-mail: pedagoski.zavod@rpz-rs.org

Број:

Датум: 20.09.2013. године

**ИЗВЈЕШТАЈ
О ГРУПНОМ САВЈЕТОДАВНО-ИНСТРУКТИВНОМ РАДУ
ЗА НАСТАВНИКЕ РАЗРЕДНЕ НАСТАВЕ СА ПОДРУЧЈА ПК ФОЧА
У АВГУСТУ 2013. ГОДИНЕ**

У складу с Годишњим програмом рада Републичког педагошког завода, као и властитог плана, инспектор-просвјетни савјетник за разредну наставу мр Слађана Вилотић, је од 15. до 30. августа 2013. године на непосредан начин реализовала групни савјетодавно-инструктивни рад за наставнике разредне наставе из 27 основних школа из 18 општина са подручја горњо-дринске, сарајевско - романијске и херцеговачке регије.

Савјетовање је организовано за 13 група на 8 пунктова (Фоча (2), Рогатица, Источна Илица, Пале, Гацко, Требиње и Билећа) у складу са специфичностима географског подручја у којима се школе налазе. За прву групу учесника савјетовање је почињало у 10 часова, а за другу у 13 часова, осим у Фочи гдје је за прву групу савјетовање почињало у 9 часова а за другу у 12 часова.

Анализирајући одзив учесника групном савјетодавно - инструктивном раду може се закључити да је од укупно 436 наставника разредне наставе, колико их се у том моменту налазило у бази података (на основу ГПРШ), савјетовању је присуствовало 355 или 81,42%.

Детаљна анализа присуства учесника на савјетовању представљена је у Табели бр. 1.

Табела 1. Присуство учесника на савјетовању (по школама, групама и пунктовима)

Ред. бр.	Школа домаћин	бр. група	Школе учеснице	Број наставника			
				План.	Прис.	%	
1	ОШ "Веселин Маслеша" Фоча, 15.08.2013. г.	I	"Веселин Маслеша" Фоча	18	14	77,78	77,42
			"Јован Дучић" Чајниче (дошли на Пале)				
			Укупно	18			
		II	"Свети Сава" Фоча	21	25	83,33	
			"Љутица Богдан" Калиновик	5			
			"Трново" Трново	4			
	Укупно	30					
	ОШ "Веселин Маслеша" Фоча 16.08.2013. г.	III	"Рудо" Рудо	5	33	73,33	
			"Бошко Буха" Штрбци	15			
			"Вук Караџић" Вишеград	25			
Укупно			45				
2	ОШ "Свети Сава" Рогатица, 19.08.2013. г.	IV	"Свети Сава" Рогатица	23	40	88,89	
"Соколац" Соколац	22						
Укупно	45						
3	ОШ "П. П. Његош" Источна Илица, 22.08.2013. г.	V	"Свети Сава" Лукавица	23	28	87,50	92,98
			"Јован Дучић" Касиндо	9			
			Укупно	32			
		VI	"Петар Петровић Његош" Источна Илица	17	25	100	
			"Алекса Шантић" Војковићи	9			
			Укупно	26			
4	ОШ "Пале" Пале, 23.08.2013. г.	VII	"Србија" Пале	17	29	67,44	71,64
			"Мокро" Пале	13			
			"Јован Дучић" Чајниче	13			
			Укупно	43			
		VIII	"Пале" Пале	18	19	79,17	
			"Милан Илић Чича Шумадијски" Хан Пијесак	6			
			Укупно	24			
5	ОШ "Свети Сава" Гацко, 28.08.2013. г.	IX	"Свети Сава" Гацко	26	21	80,77	81,25
		X	"Ристо Пророковић" Невесиње	38	31	81,58	
6	ОШ "Вук Караџић" Требиње, 29.08.2013. г.	XI	"Вук Караџић" Требиње	19	31	91,18	86,96
			"Свети Василије Острошки" Требиње	15			
			Укупно	34			
		XII	"Јова Јовановић Змај" Требиње	27	29	82,86	
			"Свети Сава" Љубиње	8			
			Укупно	35			
7	ОШ "П. П. Његош" Билећа, 30.08.2013. г.	XIII	"Свети Сава" Билећа	13	30	75,00	
			"Његош" Берковићи	11			
			"Петар Петровић Његош" Билећа	16			
		Укупно	40				
Свега	7	13	27	436	355	81,42	

На основу Табеле 1 видимо да је највећи одзив наставника разредне наставе на пункту у Источној Илици (92,98%) а најслабији на Палама (71,64%).

Наставници разредне наставе из ОШ "Јован Дучић" Чајничке, због годишњег одмора нису, у складу са планом, присуствовали савјетовању у ОШ "Веселин Маслеша" у Фочи, већ су се накнадно организовали и дошли на савјетовање у ОШ "Пале" Пале.

Релевантније ће се утврдити проценат присутности наставника на савјетовању када се сагледа број наставника по школама на основу формираних одјељења за шк. 2013/14. годину у оквиру ГПРШ.

Кроз разговор са присутним сазнаје се да је овакав одзив условљен одласком једног броја наставника на породилско одсуство, у пензију, као и да је смањењем броја одјељења услиједио престанак радног односа наставницима на одређено вријеме. Такође, један број наставника разредне наставе је одсутан због учешћа у Комисијама за пријем у радни однос нових радника у разредној настави.

На свим пунктовима (школе домаћини) били су обезбијеђени материјално-технички услови у складу са претходним договором што је уједно допринијело ефикасној реализацији групног савјетодавно-инструктивног рада.

Програм савјетовања

Сагледавши потребе наставника разредне наставе, на основу извршене анализе прошлогодишње евалуације непосредног групног савјетодавно-инструктивног рада, утврдило се да је заинтересованост и потреба наставника за непосредним савјетовањем веома велика. Такође, анализа показује да наставници разредне наставе истичу да су им веома неопходна савјетовања на тему рада са дјецом са препрекама у учењу и учешћу сходно њиховим индивидуалним способностима и могућностима, како са оном која имају налаз и мишљење од надлежних институција, тако, чак и више, са оном (која су многобројнија) која не посједују исто. На основу наведених резултата утврђени су циљ и задаци овог групног савјетодавно-инструктивног рада.

Циљ групног-савјетодавно инструктивног рада: *Унапређење васпитно-образовног рада у разредној настави кроз јачање стручних компетенција наставника.*

Задаци:

- Презентовање запажања инспектора-просвјетног савјетника са извршених увида у рад наставника (организација и реализација редовне наставе и огледних часова, оцјењивање постигнућа ученика - презентовање резултатата експерименталне

екстерне провјере постигнућа ученика 5. разреда из познавања природе, примјери добре праксе..).

- Подстицање развоја стручних компетенција наставника разредне наставе у примјени индивидуализованих облика рада у циљу стварања што квалитетнијих услова за реализацију инклузивног васпитно - образовног рада који је у функцији равноправног учествовања, напредовања и развоја свих ученика у складу са њиховим индивидуалним способностима и могућностима (теоријски оквир и примјери добре праксе).
- Давање информација за наредну школску годину (инструкције за планирање, програмирање, припремање и реализовање наставног процеса, оцјењивање постигнућа ученика, вођење педагошке документације).
- Презентовање начина сарадње и стручне подршке наставницима разредне наставе од стране стручног савјетника.

У складу са постављеним циљем и задацима групног-савјетодавно инструктивног рада утврђен је сљедећи

Дневни ред :

1. Запажања инспектора-просвјетних савјетника са извршених увид у рад наставника
2. Стручно-педагошка тема: *Индивидуализована настава у функцији унапређења инклузивне праксе у разредној настави*
3. Информације за наредну школску годину
4. Разно

Анализа реализације групног-савјетодавно инструктивног рада

У прелиминарном дијелу, савјетник је поздравио учеснике и упознао их са резултатима евалуације прошлогодишњег савјетовања на основу којих је утврђен садржај овог савјетовања. Истакнута је важност и улогу наставника разредне наставе у савременом васпитно-образованом процесу који има за циљ унапређење наставног процеса и достизање васпитно - образовних исхода који за резултат имају функционално знање ученика у складу са њиховим индивидуалним способностима и могућностима. Након тога, услиједио је договор да се у првом блоку савјетовања обради стручна тема а у другом паралелно изнесу запажања са извршених увида и мјере за унапређење васпитно образовног процеса како би се континуирано, систематично и функционално реализовао дневни ред савјетовања.

Подстицање развоја стручних компетенција наставника разредне наставе у примјени индивидуализованих облика рада у функцији инклузивне наставе

Ова тачка дневног реда реализована је презентацијом стручно-педагошке теме: **Индивидуализована настава у функцији унапређења инклузивне праксе у разредној настави.** Дакле, инклузивна настава је саставни дио реформе васпитно - образовног система и горући проблем свих просвјетних радника који су се у овом процесу затекли неспремни, са никаквим или минималним стручним компетенцијама уз веома минималну стручну помоћ непотпуних стручних служби школе, али веома често, и породица дјецe са препрекама у учењу и учешћу. У складу са овом актуелном проблематиком одлучили смо се говорити о овој теми како би се подјестили на

дидактичко-методичке теоријске основе **индивидуализоване наставе** као једног од могућих прелазних рјешења у свакодневној инклузивној пракси. За поједине дијелове који траже додатна проучавања и појашњења учесници су упућени на стручну литературу која им у том смислу може бити од користи. Такође, представљени су примјери добре праксе како би се оснажили и охрабрили за примјену истих. У Прилогу бр. 1, у POWERPOINT- презентацији, се налази цјелокупан садржај стручне теме, као и у оквиру ње примејри добре праксе (Прилог бр. 2).

Разматрани сегменти стручно-педагошке теме су:

Уводни дио:

- За који дидактички модел кажемо да је инклузиван.
- Класификација модела инклузивне наставе.
- Дидактичко-методички модели инклузивне иновативне наставе.
- Терминолошка разграничења (инклузија, инклузивна настава, индивидуализација наставе, прилагођени програм).
- Улога наставника у инклузивном наставном процесу.
- Улоге наставника у индивидуализованој настави.
- Специфичности у планирању и програмирању инклузивног наставног процеса.

Теоријски дио:

- Индивидуализована настава.
- Параметри динамичке развијености модела индивидуализоване наставе.
- Кораци индивидуализоване наставе.
- Класификација индивидуалних разлика међу ученицима;
- Диференцијација у настави;
- Идентификација индивидуалних разлика код ученика.
- Етапе индивидуализације наставе.
- Облици индивидуализације наставног процеса;
- Индивидуално планирана настава;
 - Обиљежја индивидуално планиране наставе;
 - Наставни листићи у индивидуално планираној настави (правила израде наставних листића; критерији израде индивидуализованих задатака; основни елементи наставних листића; врсте наставних листића);
 - Дидактичке вриједности индивидуално планиране наставе.
- Индивидуализација наставе примјеном задатака на три и више нивоа сложености;
 - Обиљежја наставе на три и више нивоа сложености;
 - Наставни листићи у индивидуализованој настави на 3 нивоа сложености;
 - Дидактичке вриједности индивидуализоване наставе на три и више нивоа сложености.
- Индивидуализација наставе примјеном програмиране наставе
 - Елементи програмиране наставе;
 - Обиљежја програмиране наставе
 - Дидактичке вриједности програмиране наставе.
- Индивидуализација наставе примјеном групног облика рад.
- Индивидуализација наставе примјеном рачунарских образовних програма.
- Индивидуализација наставе вјештачком интелигенцијом и експертским системом.
- Оцјењивање ученика у инклузивном наставном процесу; Типови и сврха процјене.

Примјери добре праксе:

- Модели индивидуализоване наставе: индивидуално планирана настава; настава на 3 нивоу сложености из СЈ и ММ; компјутеризована настава.
- Мисао о важности улоге учитеља у наставном процесу.

Кроз веома активну и конструктивну дискусију са учесницима сазнало се да наставници разредне наставе у одјељењима у којима раде имају значајан број дјецe са тешкоћама у учењу и учешћу. Дакле, присутан је значајан број дјецe која немају мишљења надлежних институција а која испољавају озбиљне тешкоће у учењу и учешћу. Разлог такве ситуације је неспремност родитеља на сарадњу као и непостојање адекватних стручних сарадника (дефектолога,

психолога, асистента у настави) а тиме и тимова за подршку што у многоме отежава рад наставника. Сходно томе сагласни су да је **индивидуализована настава тренутно најадекватније рјешење за превазилажење ових тешкоћа у наставном процесу**. У складу са тим значајан број учесника је изнио лична искуства о примјени индивидуализоване наставе у свакодневној пракси и истакао позитивне резултате до којих се дошло у раду и напредовању не само ученика са тешкоћама већ и код осталих а нарочито код даровитих ученика који су веома често занемарени у наставном процесу. Такође, наставници су износили лична искуства у раду са дјецом која имају озбиљне менталне тешкоће па тако са лаком, умјереном, тешком и дубоком интелектуалном ретардацијом, Дауновим синдромом, аутизмом, церебралном парализом, енцефалитисом, епилепсијом, АДХД синдромом, психичким поремећајима, физичким и здравственим проблемима (дијабетес, срчани проблеми и др). Оно што је важно истаћи да се примјети да су се ти настаници веома сензибилизирали и нашли адекватна рјешења како разумјети и помоћи овој дјечи не само по питању образовања већ и цјелокупног социјалног функционисања. Код значајног броја њих није присутна исфрустрираност али, такође, код велике већине наставника који се нису снашли у овом процесу или који до сада нису имали искуства у раду са овим ученицима веома је присутан страх, недоумице и фрустрације како се носити са таквим или сличним проблемима.

На основу свега реченог намеће се закључак да оваква савјетовања и размјена сазнања и искустава свакако охрабрују и оне најскептичније да се уз адекватно лично стручно усавршавање и минималну помоћ осталих сарадника па и самих родитеља много тога може унаприједити у наставном процесу што ће свакако имплицирати развој и напредовање ученика у складу са личним способностима и могућностима.

О овој широкој проблематици свакако треба да се детаљније и стручније поведе рачуна, с тога се сматра да је ова тема стручног усавршавања у многоме отклонила постојеће недоумице и дала неопходне смјернице за квалитетнији, стручнији и објективнији приступ у раду са свим ученицима без обзира да ли посједују или не Мишљења надлежних институција, односно да ли су дјеца са извјесним развојним сметњама, даровити, повратници и др, како би напредовали према индивидуалним способностима и могућностима у зони наредног развоја.

Као што је већ поменуто, овом веома актуелном проблематиком неопходно је да се систематично, стручно, континуирано и интердисциплинарно баве све надлежене институције (Министарство просвјете и културе, Републички педагошки завод-сваки савјетник у оквиру својих предмета или области које покрива) и установе (образовне, здравствене, центри за социјални рад...) и поједници (просветни радници и родитељи) како би се обезбиједиле адекватне законске регулативе, кадровски, материјално - технички и стручни услови за васпитање и образовање ученика у складу са њиховим индивидуалним способностима и могућностима а што би резултирало не само њиховом напредовању и развоју већ и хуманизацији цјелокупне заједнице која има адекватне продуктивне грађане.

Запажања инспектора - просвјетног савјетника са извршених увида у рад наставника разредне наставе и информације за наредну школску годину (препоруке за унапређење наставног процеса)

У другом блоку савјетовања (након паузе), учесници су упознати да ће се ове тачке дневног реда, систематично обједињене, односити на запажања савјетника са извршених увида у: општу организацију и реализацију наставе познавања природе у петом разреду; природе и друштва у четвртном разреду; комбинованој настави; огледних часова из српског језика у петом разреду и природе и друштва у трећем разреду; резултате експерименталне екстерне провјере остварености образовних исхода из наставе познавања природе у петом разреду; начин стручног усавршавања наставника као и вођење педагошке документације, и у складу са тим изнијети мјере за унапређење васпитно образовног рада.

Учесници су упознати да је у протеклом периоду извршен 21 непосредни увид у рад наставника разредне наставе у општини Фоча, а да се у друге општине није ишло због актуелне економске ситуације у држави и да се очекује да ће у будуће ситуација бити повољнија.

Детаљан садржај овог дијела савјетовања се налази на POWERPOINT- презентацији. Прилог бр. 3, а овдје дајемо преглед тема о којима се разговарало.

На основу обављених увида генерално се може закључити да се настава реализује углавном на задовољавајућем нивоу али да је неопходно предузети одговарајуће мјере и поступке како би се васпитно - образовни процес додатно унаприједио у свим његовим елементима:

1. Планирање, програмирање и припремања наставних садржаја;
2. Реализацију наставног часа;
3. Оцјењивања ученика,

- Модел-*Задаци објективног типа из познавања природе*,

Презентовани су резултати екстерне провјере постигнућа ученике 5. разреда из познавања природе која је проведена на репрезентативном узорку у општини Фоча (Прилог бр. 4.).

- Израда, примејна и анализа ЗОТ-а.

4. Стручног усавшавања наставника;

- Процедура за организацију и реализацију огледног часа;

- Презентовани су реализовани огледни часови у ОШ «Свети Сава» Рогатица, Српски језик (Прилог бр. 5.) и у ОШ «Свети Сава» Фоча, Природа и друштво (Прилог бр. 6.).

5. Вођење педагошке документације,

- Правилник о вођењу педагошке документације

Упознати да је изашао нови Правилник и да је неопходно да се са њим благовремено упознају.

Након презентовањих резултата увида и мјера за унапређење васпитно-образовног рада учесници савјетовања су дискутовали по свим наведеним областима. Већина се слаже да је неопходно што чешће посјећивати школе, тј. вршити непосредни увид у њихов рад, као и вршити екстерне провјере постигнућа ученика јер презентовани резултати указују да су оставрени исходи учења знатно нижи од интерне коначне оцјене из наведеног предмета.

Разно

- Учесници су истакли да је неопходно утицати на усклађивање НПП-а са уџбеницима као и на отклањање грешака у њима.

- Велика већина има недоумице о раду у првом разреду, неки много брже и више него што то предвиђа НПП прелазе садржаје, док они који то раде по НПП-у од стране родитеља доживљавају се као недовољно квалитетни.

Како би се превазишли проблеми са родитељима, сугерисано је да је неопходно на првом родиелском састанку упознати их са НПП-ом и оним што је обавезно за рад и учење њихове дјеце а да све изван тога није уреду.

- Истакнуто им је да су сви у обавези у потпуности и недвосмислено придржавати се НПП-а, како у првом разреду тако и у свим осталим разредима.

- Такође, скренута је пажња, да уџбеник није основно средство за палнирање и програмирање и да сви који се не држе НПП-а те грешке треба да отклоне у овој школској години.

- Учесници су упознати да ће се начин сарадње и стручне подршке савјетника са наставницима разредне наставе и даље одвијати: непосредним увидом у њихов рад, заједничком организацијом и реализацијом огледних часова, афирмацијом примјера добре праксе, као и консултацијама (по било којој указаној потреби) путем Е-mailа, телефоном и непосредно у просторијама РПЗ-а, а све у циљу унапређења наставног процеса и давању стручне подршке за реализацију истог.

Анализа евалуације групног савјетодавно-инструктивног рада за наставнике разредне наставе у августу 2013. године

Након што су дискусије успјешно окончане учесницима су подијелене евалуативне листе а потом и сертификати. Резултати евалуације савјетовања су представљени табеларно, по сегментима, како у наставку и слиједи:

Табела 2. А) Дистрибуција резултата евалуације групног савјетодавно-инструктивног рада за наставнике разредне наставе									
Мјесто савјетовања	Фоча	Рогатица	Источна Илица	Пале	Гацко	Требиње	Билећа	СВЕГА	
Број група	3	1	2	2	2	2	1	13	
Број учесника	72	40	53	48	52	60	30	355	
СТРУЧНА ТЕМА									
Садржај стручне теме - актуелност									
Оцјена (%)	4 Потпуно задовољавајуће	65 (90,28)	33 (82,5)	47 (88,68)	44 (91,66)	45 (86,54)	55 (91,67)	26 (86,66)	315 (88,73)
	3 Нисам сигуран/на	3 (4,17)	1 (2,5)	6 (11,32)	2 (4,17)	7 (13,46)	3 (5)	2 (6,67)	24 (6,76)
	2 Дјелимично задовољавајуће	4 (5,55)	6 (15)		2 (4,17)		2 (3,33)	2 (6,67)	16 (4,51)
	1 Незадовољавајуће								
Могућност примјене у пракси									
Оцјена (%)	4	27 (37,5)	22 (55)	32 (60,38)	25 (52,08)	26 (50)	31 (51,67)	21 (70)	184 (51,83)
	3	29 (40,28)	6 (15)	15 (28,30)	14 (29,17)	17 (32,69)	24 (40)	6 (20)	111 (31,27)
	2	16 (22,22)	10 (25)	6 (11,32)	9 (18,75)	9 (17,31)	5 (8,33)	3 (10)	58 (16,34)
	1		2 (5)						2 (0,56)
Начин презентације стручне теме									
Оцјена (%)	4	67 (93,06)	27 (67,5)	47 (88,68)	39 (81,25)	48 (92,31)	53 (88,33)	29 (96,67)	310 (87,32)
	3	3 (4,17)	2 (5)	6 (11,32)	4 (8,33)	2 (3,85)	1 (1,67)	1 (3,33)	19 (5,35)
	2	2 (2,77)	8 (20)		5 (10,42)	2 (3,85)	6 (10)		23 (6,48)
	1		3 (7,5)						3 (0,85)

Може се закључити да су се учесници по питању *Стручне теме* веома позитивно изјаснили.

Тачније, 315 или 88,73% учесника савјетовања сматра да је потпуно задовољавајућа **актуелност садржаја стручне теме**, затим њих 24 или 6,76% нису сигурни, док се 16 или 4,51% изјаснило да је дјелимично задовољавајућа.

Што се тиче **могућности њене примјене у пракси** 184 или 51,83% учесника сматра да је потпуно задовољавајућа, 111 или 31,27% није сигурно, 58 или 16,34% да је дјелимично задовољавајућа и 2 или 0,56% сматра да је незадовољавајућа.

Када је ријеч о **начину презентације стручне теме** 310 или 87,32% учесника сматра да је потпуно задовољавајућа, 19 или 5,35% није сигурно, 23 или 6,48% да је дјелимично задовољавајућа, док 3 или 10,85% сматра да је незадовољавајућа.

Табела 2. 1. А) Дистрибуција резултата евалуације групног савјетодавно-инструктивног рада за наставнике разредне наставе

ДНЕВНИ РЕД									
Мјесто савјетовања	Фоча	Рогатица	Источна Илица	Пале	Гацко	Требиње	Билећа	СВЕГА	
Нове информације у контексту проширења знања									
Оцјена (%)	4 Потпуно задовољавајуће	44 (61,11)	13 (32,5)	40 (75,47)	31 (64,58)	40 (76,92)	40 (66,67)	20 (66,67)	228 (64,23)
	3 Нисам сигуран/на	20 (27,78)	10 (25)	7 (13,21)	10 (20,83)	8 (15,38)	11 (18,33)	6 (20)	72 (20,28)
	2 Дјелимично задовољавајуће	8 (11,11)	15 (37,5)	6 (11,32)	6 (12,5)	4 (7,70)	7 (11,67)	4 (13,33)	50 (14,08)
	1 Незадовољавајуће		2 (5)		1 (2,09)		2 (3,33)		5 (1,41)
Значај тема и питања о којима се разговарало за будући васпитно-образовни рад									
Оцјена (%)	4	56 (77,78)	27 (67,5)	45 (84,91)	37 (77,08)	45 (86,54)	57 (95)	26 (86,67)	293 (82,54)
	3	6 (8,33)	4 (10)	6 (11,32)	9 (18,75)	5 (9,61)	1 (1,67)	3 (10)	34 (9,58)
	2	10 (13,89)	9 (25,5)	2 (3,77)	2 (4,17)	2 (3,85)	2 (3,33)	1 (3,33)	28 (7,89)
	1								

Што се тиче оцјене *Дневног реда*, може се закључити да су се учесници по овом питању, такође, веома позитивно изјаснили.

Дакле, 228 или 64,23% учесника савјетовања сматра да су потпуно задовољавајуће **нове информације у контексту проширења знања**, 72 или 20,28% није сигурно, 50 или 14,08% да су дјелимично задовољавајуће, док 5 или 1,41% сматра да су незадовољавајуће.

Када је ријеч о **значају тема и питања о којима се разговарало за будући васпитно-образовни рад** 293 или 82,54% учесника сматра да је потпуно задовољавајући, 34 или 9,58% није сигурно а 28 или 7,89% да је дјелимично задовољавајући

Табела 2. 2. А) Дистрибуција резултата евалуације групног савјетодавно-инструктивног рада за наставнике разредне наставе

ОРГАНИЗАЦИЈА САВЈЕТОВАЊА									
Мјесто савјетовања	Фоча	Рогатица	Источна Илица	Пале	Гацко	Требиње	Билећа	СВЕГА	
Трајање савјетовања									
Оцјена (%)	4 Потпуно задовољавајуће	56 (77,78)	28 (70)	33 (62,26)	31 (64,58)	39 (75)	42 (70)	24 (80)	253 (71,27)
	3 Нисам сигуран/на	4 (5,55)	5 (12,5)	9 (16,98)	8 (16,67)	7 (13,46)	10 (16,67)	3 (10)	46 (12,96)
	2 Дјелимично задовољавајуће	11 (15,28)	5 (12,5)	11 (20,76)	8 (16,67)	6 (11,54)	8 (13,33)	3 (10)	52 (14,65)
	1 Незадовољавајуће	1 (1,39)	2 (5)		1 (2,08)				4 (1,12)
Услови реализације									
Оцјена (%)	4	42 (58,33)	23 (57,5)	33 (62,26)	34 (70,84)	43 (82,69)	51 (85)	20 (66,67)	246 (69,29)
	3	14 (19,44)	8 (20)	9 (16,98)	10 (20,83)	4 (7,70)	9 (15)	4 (13,33)	58 (16,34)
	2	11 (15,28)	6 (15)	10 (18,88)	4 (8,33)	5 (9,61)		6 (20)	42 (11,83)
	1	5 (6,95)	3 (7,5)	1 (1,88)					9 (2,54)
Комуникација међу учесницима									
Оцјена (%)	4	56 (77,78)	14 (35)	27 (50,94)	35 (72,91)	42 (80,77)	52 (86,66)	18 (60)	244 (68,73)
	3	12 (16,67)	8 (20)	9 (16,98)	5 (10,42)	6 (11,54)	7 (11,67)	8 (26,67)	55 (15,50)
	2	4 (5,55)	18 (45)	15 (28,30)	8 (16,67)	4 (7,69)	1 (1,67)	4 (13,33)	54 (15,21)
	1			2 (3,78)					2 (0,56)
Активност учесника									
Оцјена (%)	4	49 (68,05)	9 (22,5)	26 (49,06)	30 (62,5)	40 (76,92)	47 (78,33)	19 (63,33)	220 (61,97)
	3	10 (13,89)	7 (17,5)	10 (18,87)	7 (14,58)	8 (15,38)	4 (6,67)	6 (20)	52 (14,65)
	2	12 (16,67)	24 (60)	15 (28,30)	9 (18,75)	3 (5,78)	9 (15)	5 (16,67)	77 (21,69)
	1	1 (1,39)		2 (3,77)	2 (4,17)	1 (1,92)			6 (1,69)

Организација савјетовања је такође, од старне учесника, веома позитивно оцјењена.

Сходно томе, учесници савјетовања, њих 253 или 71,27% **трајање савјетовања** сматра потпуно задовољавајућим, 46 или 12,96% није сигурно, 52 или 14,65% дјелимично задовољавајућим, а 4 или 1,12% незадовољавајућим.

Да су **услови реализације** потпуно задовољавајући сматра 246 или 69,29%, није сигурно 58 или 16,34%, дјелимично задовољавајући 42 или 11,83% и незадовољавајући 9 или 2,54% испитаника.

Да је потпуно задовољавајућа **комуникација међу учесницима** сматра 244 или 68,73% испитаника, затим није сигурно 55 или 15,50%, као дјелимично задовољавајућом оцјењују је њих 54 или 15,21%, док незадовољавајућом сматра их 2 или 0,56%.

Активност учесника су њих 220 или 61,97% оцјенили као потпуно задовољавајућом, 52 или 14,65% није сигурно, 77 или 21,69% као дјелимично задовољавајућом док њих 6 или 1,69% је сматра незадовољавајућом.

Табела 2.3. А) Дистрибуција резултата евалуације групног савјетодавно-инструктивног рада за наставнике разредне наставе

Јасноћа презентације инспектора-просвјетног савјетника									
Мјесто савјетовања		Фоча	Рогатица	Источна Илица	Пале	Гацко	Требиње	Билећа	СВЕГА
Оцјена (%)	4 Потпуно задовољавајуће	68 (94,44)	25 (62,5)	47 (88,68)	43 (89,58)	50 (96,15)	55 (91,67)	27 (90)	315 (88,73)
	3 Нисам сигуран/на	4 (5,56)	1 (2,5)	4 (7,55)	3 (6,25)	2 (3,85)	3 (5)	3 (10)	20 (5,63)
	2 Дјелимично задовољавајуће		10 (25)	2 (3,77)	2 (4,17)		2 (3,33)		16 (4,51)
	1 Незадовољавајуће		4 (10)						4 (1,13)
Комуникација између инспектора-просвјетног савјетника и учесника									
Оцјена (%)	4	68 (94,44)	24 (60)	31 (58,49)	43 (89,58)	48 (92,31)	54 (90)	25 (83,34)	293 (82,54)
	3	4 (5,56)	4 (10)	11 (20,76)	3 (6,25)	3 (5,77)	6 (10)	4 (13,33)	35 (9,86)
	2		12 (30)	9 (16,98)	2 (4,17)	1 (1,92)		1 (3,33)	25 (7,04)
	1			2 (3,77)					2 (0,56)
Општи утисак о савјетовању									
Оцјена (%)	4	63 (87,5)	20 (50)	42 (79,24)	39 (81,25)	47 (90,38)	52 (86,66)	27 (90)	290 (81,69)
	3	4 (5,56)	10 (25)	9 (16,98)	8 (16,67)	2 (3,85)	7 (11,67)	3 (10)	43 (12,11)
	2	5 (6,95)	10 (25)	2 (3,77)	1 (2,08)	3 (5,77)	1 (1,67)		22 (6,20)
	1								

Јасноћом презентације инспектора-просвјетног савјетника потпуно задовољно је 315 или 88,73%, 20 или 5,63% није сигурно, дјелимично задовољно је 16 или 4,51%, док је незадовољно 4 или 1,13% учесника савјетовања.

Такође, учесници су задовољни начином **комуникације инспектора-просвјетног савјетника са њима**, па тако 293 или 82,54% је потпуно задовољно, 35 или 9,86% није сигурно, 25 или 7,04% је дјелимично задовољно и 2 или 0,56 је незадовољно.

Кад је ријеч о **општем утиску о савјетовању** резултати евалуације учесника говори да је њих 290 или 81,69% потпуно задовољно, 43 или 12,11% није сигурно, док је 22 или 6,20% дјелимично задовољно.

Табела 3. Б) Дистрибуција резултата евалуације групног савјетодавно-инструктивног рада за наставнике разредне наставе

Колико је ово савјетовање утицало на Вашу спремност/жељу да убудуће учествујете на оваквим савјетовањима?									
Мјесто савјетовања		Фоча	Рогатица	Источна Илица	Пале	Гацко	Требиње	Билећа	СВЕГА
Оцјена (%)	4 Много је утицало	52 (72,22)	18 (45)	40 (75,47)	42 (87,5)	42 (80,76)	44 (73,33)	25 (83,33)	263 (74,09)
	3 Нисам сигуран/на	5 (6,95)	2 (5)	4 (7,55)	1 (2,08)	5 (9,62)	6 (10)	2 (6,67)	25 (7,04)
	2 Дјелимично је утицало	15 (20,83)	13 (32,5)	9 (16,98)	4 (8,34)	5 (9,62)	10 (16,67)	3 (10)	59 (16,62)
	1 Није утицало		7 (17,5)		1 (2,08)				8 (2,25)

Као што се види из претходне Табеле 3, учесници су утицај овога савјетовања на њихову спремност за учеће на наредим савјетовањима позитивно оцјенили, па тако њих 263 или 74,09% сматра да је много утицало, 25 или 7,04% није сигурно, 59 или 16,62% да је дјелимично утицало у 8 или 2,25% да није утицало.

На основу Табеле 3.1. Б. видимо на који начин су учесници образлагали претходно дате оцјене.

Табела 3.1. Б) Дистрибуција резултата евалуације групног савјетодавно-инструктивног рада за наставнике разредне наставе

Објашњење спремности/жеље за учеће на оваквим савјетовањима	
Тврдње	Број испитаника који се изјаснио
Савјетовање је на високом и приступачном нивоу, прецизно, јасно и занимљиво, интересантно; практично, корисно и поучно уз конкретне примјере из свакодневне праксе.	7
Ово ме савјетовање мотивисало да и у будуће учествујем на истим због могућности, подсећања, проширивања знања и подстицања за примјене истих у пракси (размјена искустава).	5
Посједује доста знања, само пребрзо презентује. Примијети се и искуство у пракси, као и теоријска поткованост. Свака част.	3
Предавања уживо омогућавају постављање питања и разговор са савјетником. Спремност савјетника да одговори на наша питања и понуди рјешења.	2
Већ дуго нисам присуствовала бољем савјетовању, јер је инспектор била јасна, конкретна и комуникативна.	1
Генерално сам задовољна излагањем предавача, али недостајала је активност и укљученост свих у процес тј. изношење својих искустава и мишљења.	1
У потпуности се слажем са предавањем.	1
Теорију поткрепљује пракса. Ви треба да нам то практично предочите.	1
Потребно је више времена дати за изношење примјера из праксе.	1
Недостатак нашег образовног система, између осталог је што нису пракса оваква савјетовања, тј. да их буде више о релевантним питањима.	1
Постоји још много тема о којима би требало разговарати.	1
Слушајући како се друге колеге труде у свом раду и помажу дјечи још више имам воље да додатно улажем труд и рад.	1
Потврда оваквог начина рада као нечег доброг и позитивног буди мотивацију да се индивидуализована настава примијењује увијек када је то могуће.	1

Савјетовање ми је помогло да јасније сагледам проблеме у вези са индивидуализованом наставом.	1
Много сам научила и запамтила, хвала.	1
Нова искуства су увијек добродошла, учи се и од колега.	1
Већ дуже вријеме сам ван учионице па ми је савјетовање добро дошло.	1
Циљ савремене школе а тиме и наставника је да теже непрекидном учењу и усавршавању.	1
УКУПНО	31

Као што се види, учесници савјетовања су се и писмено изјаснили, иако је већи број истих мишљења саопштен у усменој комуникацији, да је много квалитетнији непосредни начин савјетовања од ранијих путем видео линка.

У циљу што ефикаснијег и просторно економичнијег прегледа три сета отворених питања, након појединачне анализе података могу се објединити и груписати на сљедећи начин:

Табела 4. В) Дистрибуција резултата евалуације групног савјетодавно-инструктивног рада за наставнике разредне наставе

1. Наведите бар двије нове ствари које сте научили?	
Тврдње	Број испитаника који се изјаснио
Начин планирања, припремања и реализовања огледног часа као и конкретни примјери реализованих огледних часова.	46
Искуства у раду са дјецом са посебним потребама (начин планирања рада; како поступати у раду са дјецом са посебним потребама; како их уклопити у средину и начин и могућности провјеравања знања ученика).	30
Проширена знања о инклузији (детаљно објашњена).	23
Организација индивидуализоване наставе и њена примјена у пракси (израда што квалитетнијих наставних листића; организација часа).	17
Примјена наставе на 3 нивоа сложености.	17
Начин израде индивидуалног прилагођеног плана (примјери) и уопште глобалних и оперативних планова и програма у инклузивној настави.	17
Како реализовати инклузивну наставу са свим ученицима (даровитим, тешкоћама у учењу, развојним сметњама...).	16
Рад у комбинованом одјељењу (распоред часова, припремање, примјена индивидуализоване наставе...).	12
Значај индивидуализације (јако битна и незаобилазна) у свим сегментима наставног процеса.	9
Да се писмени радови (контролни) чувају у својој документацији у школи, да се не дају ученицима да носе кући већ да родитељи изврше увид у исте на информативним састанцима.	9
Предности и могућности савремене; индивидуализоване наставе (могућности примејене у различитим предметима и наставним садржајима; дуготрајно бољи резултати у раду).	7
Модел иновативне индивидуализоване наставе са конкретним примјерима.	7
Ништа посебно, већ сам упозната са овом теоријом кроз факултет и праксу; неопходно унијети иновације и заинтересовати учеснике.	7
Технике 6 шешира из примјера огледног часа.	5
Детаљно упознати и подсјећање на углавном већ познато.	5
Методе и облике рада у одјељењу у којем се налазе дјеца са тешкоћама у учењу.	5
Проширила знање о програмираној настави (примјери).	5
На примјерима сам највише научила (конкретни примјери и савјети који се не могу наћи у теорији).	5
Почетник сам у просвјетном раду, савјетовање ми је помогло да схватим да у раду са дјецом са посебним потребама треба имати стрпљења и да одустајати не треба никада. Искуства која	4

сам чула много ми значе.	
Препоруке за вођење педагошке документације.	4
У начину рада се слажем и користим много тога што је речено, али неке смјернице су отклониле моје недоумице.	4
Диференцијација -начин идентификовања индивидуалних разлика међу ученицима.	4
Израда и бодовање писмених провјера према њиховој тежини.	4
Нов начин добијања повратне информације и искуства у раду и настави (приједлози евалуација рада на часу, организација завршног дијела часа).	3
Примјена принципа индивидуализације у настави.	3
Добро упознати ученике и у складу са њиховим могућностима и способностима прилагодити наставу.	3
Да нема бројчаног оцјењивања у првом разреду из разлога, између осталог, што је неопходно развијати унутрашњу мотивацију код ученика да уче за знање а не за оцјену .	3
Да неке школе имају и примјењују НПП за дјецу са посебним потреба (наша нема).	3
Да се уз оцјене дефинитивно не стављају знакови + и -.	3
Ослонити се на себе (стручно се усавршавати).	3
Да учитељ има слободу у избору модела, метода и облика реализације наставног процеса у складу са НПП-ом; и да сама креативност треба да је у васпитно-образовној функцији .	2
Облике индивидуализоване наставе.	2
Етапе индивидуализоване наставе.	2
Све је много поучно и добро.	2
Начин на који је одржано предавање.	2
Начин сарадње са родитељима.	2
Да нема пуштања ученика са наставе прије звона за крај часа (након што прије звона завреше писмену провјеру).	1
У наставном процесу уважавати способности просторне перцепције ученика.	1
Индивидуализована настава најбоље рјешење за рад у инклузивном наставном процесу.	1
Драго ми је да сте оријентисани на практичан рад и резултате рада.	1
Начи писања припрема.	1
Да се дјеца са Дауновим синдромом могу оспособљавати за што самосталнији живот нарочито тип мозаик .	1
Од сада ћу радити по НПП-У, а не да размишљам шта о мом раду мисле колеге.	1
Више аспеката индивидуализоване наставе.	1
Компјутеризовану наставу.	1
Да сам била у праву када сам се држала НПП-а у првом разреду.	1
Да ученици добијају заслужено високе оцјене а не...	1
Не узимати туђе припреме часа.	1
Да није погрешно радити са дјецом са посебним потребама, само је неки пут лакше неки теже.	1
Да се треба информисати о проблему и да га пробамо ријешити прије него што одустанемо.	1
Проблеме са ученицима треба савјесно рјешавати.	1
Правилник о оцјењивању ученика.	1
Потврдила да рад са дјецом која имају проблема захтијева посебну пажњу, спремност, рад, усавршавање и да је то једини прави пут, све зависи од нас.	1
	Укупно
	312

Од укупно 355 учесника њих 312 или 87,89% је дало одговор на питање шта су научили на овом савјетовању док се 43 или 12,11% није изјаснило.

Може се закључити да су се учесници изјашњавали у складу са својим предходним нивоом компетенција не само у вези са стручном темом савјетовања већ уопште за рад у школи, што свакако указује на велике потреба наставника разредне наставе за стручним савјетовањима и непосредним педагошко - инструктивним радом у школама како би се отклониле постојеће недомице и унаприједио васпитно-образовни процес у складу са потребама савременог школског система.

Табела 4. 1. В) Дистрибуција резултата евалуације групног савјетодавно-инструктивног рада за наставнике разредне наставе

2. Кад би сте планирали овакво савјетовање, шта бисте још додали?	
Тврдње	Број испитаника који се изјаснио
Више конкретних примјера добре праксе не може бити на одмет из њих се најбоље учи (припрема, глобалних, мјесечних и седмичних планова и прилагођеног индивидуалног програма за дјецу са пп; оцјењивање дјече са пп; примјери успјешности дјече која су прошла кроз овакав, начин рада; реализације наставе у првом разеду; начину планирања градива по разредима; модел припрема у комбинованом одјељењу).	88
Радиончки рад.	12
Временски краће да траје фронтално предавање а више међусобна комуникација, изношење ставова и искустава.	6
Да оваквих савјетовања као што је Ваше буде још више у току године, свака ваша ријеч је корисна.	6
Видео запис огледног часа	6
Више дискусије међу учесницима. Размјена искустава.	5
Опширније говорити о инклузивној настави (проблеми организације инклузивне наставе).	4
Могућност преузимања материјала у електронској и подјела у штампаној форми.	3
Како ускладити вријеме рада на часу са таквим ученицима.	2
Више времена за оваква савјетовања као и дружења ради размјене искустава.	2
Више очигледности.	2
Правити више пауза, ускладити вријеме савјетовања са доласком људи који путују.	1
Мањи број учесника	1
Мало је било говора о настави физичког, музичког и ликовног.	1
Дружење са наставницима.	1
Искуства учитеља у наставном процесу.	1
Има нових појмова које требамо раније прочитати, научити, размислити о њима па да можемо дискутовати, зато мислим да то треба конкретизовати и повезати са паксом.	1
Конструктивно; добро организовано; адекватно испланирано и реализовано; прикладно; корисно; темом и начином излагања у цјелости задовољни; наставити и даље са оваквим начином рада и савјетовања; све похвале; одлично; све је било ОК; тема комплетно обухваћена, објашњена и не би ништа додали.	19
УКУПНО	161
Савјетовања на тему:	
Рад са надареном дјецом (талентованом за разне области, таква дјеца немају много стручне помоћи у школи).	3
Практичан рад на изради планова и програма у инклузивној настави.	2
Рад у првом разреду.	2

Рад са васпитно занемареном дјецом (од стране родитеља).	1
Разговарати о прилагођености уджбеника са НПП-ом, и оптерећености ученика уџбеницима.	1
Употреба савремене технологије у настави.	1
Како радити и оцјењивати некатегорисане ученике.	1
Упознавање са дјецом са пп по категоријама са неким оквирним рјешењима, нпр. слјепа дјеца-брајево писмо.	1
Рад у комбинованом одјељењу.	1
	УКУПНО
	13
	СВЕГА
	174

Као што се види из Табеле 4. 1, наставници разредне наставе дали су и приједлоге тема за будућа савјетовања. Највећи број њих (88) предлаже да буде што више примјера добре праксе, те у скалду са тим позвани су да своје примјере добре праксе пошаљу на Е-mail савјетника који ће погледати и оцијенити квалитет истих и са задовољством уврстити и афирмисати их на будућим савјетовањима.

Табела 4. 2. В) Дистрибуција резултата евалуације групног савјетодавно-инструкивног рада за наставнике разредне наставе

3. Који савјет бисте дали организатору савјетовања?	
Тврдње	Број испитаника који се изјаснио
Чешће организовати оваква савјетовања и посјете школама (мало је једном говорити о горућим проблемима а има их много).	28
Да се презентатору да више времена да не мора да се „трчи“ у излагању. Спорије излагање.	9
Мало више укључити наставнике у дискусију.	5
Више конкретних примјера и дискусије, из њих се најбље учи.	4
Да савјетовање траје дуже са освртом на само једну тему, умор је незаобилазан за оволико информација.	3
Дио савјетовања претворити у радионички рад.	3
Конкретно одговорити на питање.	3
Мање «сувопарног» причања, више активног разговора са наставницима са терена уз уважавање њиховог искуства (топлија атмосфера).	3
Припремити одштампан материјала за наставнике.	2
Да не читате.	2
Чешће паузе.	1
Да одржите огледни час у Фочи.	1
Да заобиђете теорију више да се псоветите практичним ситуацијама.	1
Све ово могу да прочитам на интернету, унијети мало занимљивости.	1
Унијети иновације.	1
Тражити више повратних информација од учесника.	1
Не држите се формалног шаблона.	1
Чешћи долазак у Гацко.	1
Задржите непосредан однос са учесницима.	1
Мало више штитите овај учитељски посао јер Министарство све гледа кроз новац.	1
Да схватите прблеме са којима се сусрећемо у раду са дјецом са посебним потребама.	1
Учитељи нису «свемогући».	1

Семинар организовати раније.	1
Да савјетовање траје краће.	1
Све на нивоу, професионално; стучно и са пуно енергије одрађено. Похвале за избор теме и много конкретних примјера; труд, одлучност, амбициозност и начин предавања, однос према наставницима, владање чињеницама из праксе (теорију поткрепљујете праксом). Све је било коректно организовано, поучно, корисно, интересантно, конкретно и прилагођено учитељима. Сасвим сам одушевљена, задовољна овим, диво, једноставно. Само наставите овако стручни, приступачни, пуни разумијевања и поштовања према колегама и спремности да помогнете наставнику. Савршено, одлично, успјешно, изузетно добро. Своје способности и тако свестрано образовање пренесите што чешће.	62
УКУПНО	138

Као резултати дискусије али и писмене евалуације савјетовања може се закључити да учесници очекују од савјетника чешће посјете школама и чешћа савјетовања у току године.

Такође, значајан број наставника писмено се изјаснио да је веома задовољан организацијом и реализацијом савјетовања од стране савјетника.

Табела 4.3. В) Дистрибуција резултата евалуације групног савјетодавно-инструктивног рада за наставнике разредне наставе

4. Остали коментари и приједлози!	
Тврдње	Број испитаника који се изјаснио
Више и чешће организовати савјетовања и оваква предавања кроз размјену искустава	7
За овакав начин рада давати само конкретне примјере.	3
Више посјећивати наставу, чешћа сарадња, више савјетовања у току године.	3
Изузетани савјети за савјетодавно рад на релацији учитељ-родитељ и сви коментари из практичног рада као и омогућавање сарадње путем Е-mailа.	2
Пред савјетовање би требало да нас упознате са темом о којој ће се говориити како би смо били спремни за дискусију.	2
Да у Министарству усвоје приједлог учитеља да штампају нове уџбенике.	1
Строжије опоменути учеснике савјетовања који причају међусобно за вријеме сајетовања.	1
Једина примједба је на дужину трајања свајетовања и што се дуже задржава на познатим примјерима и чињеницама, као и да се више укључе сви учесници у активан дијалог.	1
Било је добро чути, неке поновити а неке ствари и научити.	1
Размијенили смо мишљења.	1
Предавање у живо је много занимљивије и корисније од некадашњих путем линка.	1
Увијек базирати свајетовања на искуству и раду наставника у настави.	1
Мислим да нам ништа није непознато на овом савјетовању, али да нам добро дође да поновимо и подстакнемо да индивидуализовану наставу више користимо у пракси.	1
Због честих девијација кичме, смањити број пратећих уџбеника као што је некада било, један уџбеник са свим битним садржајима за дати предмет.	1
Дуго траје.	1

Савјетовање је на нивоу, добро припремљено, јако успјешно, интересно, са много корисних и поучних информација, вољела бих присуствовати на више оваквих. Пријатни сте, културни, лијепе ријечи уливају самопоуздање. Одлично, само напријед, честитамо. Дођите нам опет. Хвала., задовољство је било слушати Вас. Сретно.	22
УКУПНО	49

На основу Табеле бр. 4. 3. видимо да се и по овом питању учесници изјашњавају углавном позитивно и изражавају своје задовољство начином организације и реализације групног педагошко – инструктивног рада инспектора-просвјетног савјетника.

Закључак

Сагледавши претходно дату наративну и табеларну анализу групног савјетодавно-инструктивног рада, може се примјетити да су наставници разредне наставе веома задовољни избором и начином реализације стручно - педагошке теме као и осталих стручних тема о којима је било говора.

Најчешћа питања су се односила на то како конкретно реаговати, организовати и реализовати наставни процес са ученицима која испољавају одређене тешкоће у учењу и учешћу а притом немају уредну документацију од стране надлежних институција.

Такође, значајан број наставника има недоумице о раду у првом разреду као и у комбинованој настави.

Дате су и опште препоруке савјетнику које се односе на то да се и у будуће настави са истим приступом, квалитетом и стручношћу, као и непосредним радом. Очекују да се и у будуће савјетовања конципирају на што већем боју конкретних примјера добре праксе, те су у складу са тим, од стране савјетника, позвани да достављају своје примјере добре праксе како би се они, након увида и процјене, уврстили у будућа савјетовања.

Сугеришу да се савјетовања одржавају чешће као и непосредни увиди у рад школа и наставника. Уважавајући мишљења наставника разредне наставе савјетник је саопштио да ће се у будуће стручно усавршавање наставника поред непосредног групног савјетодавно-инструктивног рада одвијати и у оквиру посјета школама, непосредно у просторијама РПЗ-а ПК Фоча као и путем Е-mailа. јер се на тај начин обезбјеђује квалитетнија обострана комуникација и сарадња с циљем унапређења наставног процеса.

Инспектор-просвјетни савјетник за разредну наставу
 мр Слађана Вилотић